

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.н. Ваня Куздова Банабакова

в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“,

професионално направление 3.7. „Администрация и управление“,

научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“,

Национален военен университет „Васил Левски“,

гр. Велико Търново

на дисертационен труд с автор

Шарон Лави Сегев

НА ТЕМА: Влияние на трансформационното лидерство върху организационния ангажимент и организационното гражданско поведение в организацията в областта на образованието,

представен за придобиване на образователно-научна степен „Доктор“, в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, по професионално направление 3.7. Администрация и управление, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“, към ВСУ „Черноризец Храбър“, Факултет „Социални, стопански и компютърни науки“, катедра „Администрация и управление“

Велико Търново

2026 г.

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

Основанието за написване на становището е Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър”, Варна, № 194/27.03.2026 г. за назначаване на научно жури и Протокол № 1 от първото заседание на научното жури, проведено на 08.04.2026 г. Дисертационният труд е обсъден и предложен за защита пред научно жури по реда на Закона за развитието на академичния състав в Р България, Правилника за неговото прилагане и Наредба № 12 за придобиване на образователна и научна степен Доктор и научна степен Доктор на науките във ВСУ „Черноризец Храбър”.

Шарон Лави Сегев е придобила ОКС Бакалавър през 2006 г. в Педагогически колеж Лавински, Израел, а през 2012 г. – ОКС Магистър по специалност Образователен мениджмънт в Колеж Кибуцим, Израел.

През 2021 г. е зачислена в докторантура, самостоятелна подготовка във ВСУ „Черноризец Храбър”, Варна.

Професионалният ѝ експертен опит е на базата на заеманите позиции като: учител по английски език, директор на училище, експерт по Управление на човешките ресурси и заместник президент на младежка организация.

Владее английски, иврит и испански езици.

Представеният дисертационен труд изследва актуална и значима за съвременните условия научна и научноприложна проблематика, свързана с необходимостта от научноприложни изследвания, свързани с ролята на трансформационното лидерство върху организационния ангажимент и организационното гражданско поведение в организацията в областта на образованието.

Дисертационният труд е разработен в общ обем от 170 страници и включва увод, три глави, заключение, списък с използвана литература и 2 приложения. Литературата включва 190 заглавия на български и английски език. Изложението в дисертационния труд е илюстрирано с 3 фигури и 12 таблици.

В увода на дисертационния труд е обоснована актуалността на темата за образователната среда в Израел, конкретно, но и за образованието като цяло, и са дефинирани точно и ясно обекта и предмета на изследването, изследователския проблем, изследователската теза, целта и четири конкретни задачи, водещи до нейното изпълнение, пет научноизследователските задачи, методологията на изследването и ограничителните условия. За доказване на изследователската теза са формулирани три хипотези.

Дисертационният труд е разработен на основата на изследователската теза, че трансформационното лидерство може да оказва влияние върху организационната ангажираност и организационното гражданско поведение на учителите като силата на тази връзка може да зависи от редица организационни фактори в рамките на образователната система. Авторовата позиция е, че трансформационното лидерство оказва положително влияние върху организационната ангажираност и организационното гражданско поведение в израелските училища поддържа разбирането, че директорите, които прилагат

този стил на лидерство, формират по-висока емоционална и нормативна ангажираност в учителите и насърчават поведение, което повишава ефективността на училището. В тази насока са проведени дисертационните изследвания.

При разработване на дисертационния труд и за постигане на поставената цел са използвани научноизследователски подходи и методи като: проучване и критичен обзор на научната литература по темата на дисертационния труд; систематизация и интерпретация на известните концепции и модели; и сравнителен и логически анализ. В емпирична насока изследването прилага проучване, чрез анкета; събиране и анализ на вторична информация; и статистически анализ – дескриптивен, корелационен и регресионен. Проучването, чрез анкета е на базата на три въпросника, предназначени за измерване на показателите, включени в концептуалната рамка на изследването: трансформационно лидерско поведение на училищните директори, измерено чрез Transformational Leadership Behavior Inventory (TLBI) - Инвентаризация на трансформационното лидерско поведение; организационна ангажираност, изследвана чрез трикомпонентния модел на Майър и Алън; и организационно гражданско поведение, оценено чрез въпросник от 15 твърдения, адаптиран по Подсаков и кол. (1990). Анкетното проучване е проведено сред представителна извадка от 110 учители в различни училища в Израел, с цел резултатите да бъдат надеждни и да притежават приложимост в рамките на израелската образователна среда. Анализът на данните се основава основно на дескриптивна статистика, корелационен анализ и регресионен анализ. За обработката на данните е използван софтуерът SPSS (статистически пакет за социални науки), който подпомага статистическия анализ и тълкуването на резултатите.

Теоретична и методологическа основа на дисертационното изследване са трудовете на видни израелси и чуждестранни учени в областта на изследваната проблематика.

Предложеният дисертационен труд е разработен последователно и логично. Авторът владее много добре терминологията по разглежданата проблематика и показва умения за прилагане на подходящи методи за проучване и анализ. Направени са задълбочени изследвания и са дадени иновативни научноприложни предложения за подобряване влиянието на трансформационното лидерство в образователните организации.

Обемът на дисертационния труд е оптимален, от гледна точка на цялостност и завършеност на научното изследване и съобразно изискванията за дисертационен труд за придобиване на ОНС „Доктор”. Считам, че представеният дисертационен труд напълно отговаря на изискванията на чл. 27, ал. 1 и ал. 2 от Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Р България и изискванията на Наредба № 12 за придобиване на образователна и научна степен Доктор и научна степен Доктор на науките във ВСУ „Черноризец Храбър”, Варна.

Разработеният дисертационен труд е лично дело на автора, защото изследванията в сферата на разглежданата проблематика не са обект на масови

научни разработки. Авторът е представил личните си виждания по научния проблем и дава научноприложни предложения и препоръки, основани на доказаната от него необходимост от повишаване на влиянието на влиянието на трансформационното лидерство в образователните организации.

Не са налице съмнения за плагиатство.

Авторефератът е разработен в обем от 61 страници. Представеният автореферат отразява коректно съдържанието на дисертационния труд на тема „Влияние на трансформационното лидерство върху организационния ангажимент и организационното гражданско поведение в организацията в областта на образованието“ и съдържа задължителните елементи за автореферат, научноприложните приноси и публикациите по темата на дисертационния труд.

По темата на дисертационния труд авторът е представил общо 3 самостоятелни научни публикации, от които 2 са научни статии, публикувани в електронни научни списания и 1 е научен доклад. И трите научни публикации са на английски език.

Шарон Лави Сегев е участвала в научната конференция на тема Икономическа трансформация в глобалния свят, организирана от ВСУ „Черноризец Храбър”, Варна през 2024 г.

Шарон Лави Сегев е изпълнила минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и съответно по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за придобиване на ОНС „Доктор“ по професионално направление 3.7. Администрация и управление с постигнатите 30 точки от научни публикации при минимални изискуеми 30 точки. Дисертационният труд на тема „Влияние на трансформационното лидерство върху организационния ангажимент и организационното гражданско поведение в организацията в областта на образованието“.

2. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В първа глава, на основата на сравнителен и критичен анализ на историческите и теоретични постановки, авторът е представил, систематизирал и анализирал възгледите относно същността, значението и ролята на трансформационното лидерство като инструмент за управление на човешките ресурси в организацията.

Акцентът е насочен и върху същността на организационната ангажираност и организационното гражданско поведение и влиянието на трансформационното лидерство върху тях.

В края на първа глава, авторът е направил задълбочени обобщения.

Във втора глава на дисертационния труд е изследвана ролята на трансформационното лидерство за справяне с предизвикателствата в образователната система на Израел.

Авторът е насочил своето внимание към анализ на основните предизвикателства пред образователната система в Израел в следните насоки: необходимост от образователно лидерство; взаимовръзката между училищното лидерство и удовлетвореността на учителите в израелските гимназии; и

националните особености на Израел и тяхното косвено влияние върху образователното лидерство.

Във втора глава, авторът е изследвал и влиянието на трансформационното лидерство върху организационното гражданско поведение в образователната среда, като е доказал необходимостта от приложение на трансформационно лидерство в израелската училищна система, организационна ангажираност на учителите, и активно организационно гражданско поведение в училищата.

Втора глава завъшва с добре формулирани обобщения.

Трета глава на дисертационния труд представя резултатите от емпиричното изследване, направено от автора, на влиянието на трансформационното лидерство върху организационната ангажираност и организационното гражданско поведение в сферата на образованието.

Авторът е предложил методология на изследването, резултатите от проучването, чрез анкета и статистическия анализ и е дал предложения за усъвършенстване.

В заключението на дисертационния труд авторът в систематизиран вид представя резултатите от своите изследвания за проблемите и възможните решения, свързани с положителното влияние на трансформационното лидерство върху организационната ангажираност и организационното гражданско поведение в образователната система в Израел.

Дисертационният труд е с ясно изразени **научни** и **научноприложни приноси**. Приемам формулираните от автора на дисертационния труд научни и научноприложни приноси.

Като най-значими се открояват следните **научни приноси**:

- Направен е сравнителен и критичен анализ на съвременните теоретични и емпирични изследвания, свързани с трансформационното лидерство, организационната ангажираност и организационното гражданско поведение в образователните институции, въз основа на което са формулирани и проверени хипотези, относно връзките между тях.
- Разработена е концептуална рамка за изследване на лидерството и поведението на учителите в образователните организации и на нейна основа е предложен теоретичен модел, който свързва трансформационното лидерско поведение на училищните директори с организационната ангажираност и организационното гражданско поведение на учителите в контекста на образователните институции.
- Направен е критичен анализ на приеманата връзка между трансформационното лидерство, организационната ангажираност и организационното гражданско поведение, в резултат на който се доказва, че трансформационното лидерство не води непременно до повишаване на организационната ангажираност или организационното гражданско поведение сред учителите, което, от своя страна, води до някои ограничения, свързани с теорията за трансформационното лидерство.

Основните **научноприложни приноси** са:

- Изведени са значими допълнителни организационни фактори, които влияят върху мотивацията и поведението на учителите, сред които

училищният климат, институционалните системи за подкрепа, професионалното признание, сътрудничеството между учителите, автономията и възможностите за професионално развитие.

- Формулирани са препоръки, насочени към образователни ръководители, организации за обучение и лица, ангажирани с образователни политики, с цел засилване на лидерските практики и повишаване на организационната ангажираност на учителите.
- Потвърдена е приложимостта на утвърдените измервателни инструменти за трансформационно лидерство, организационна ангажираност и организационно гражданско поведение в израелската образователна среда и е предложена методическа основа за бъдещи изследвания в областта на образователното лидерство.

Съдържанието на дисертационния труд напълно отговаря на неговата тема. Получените резултати показват, че поставените цел и научно-изследователски задачи са цялостно постигнати, а изследователската теза и трите хипотези са доказани, на основата на задълбочени емпирични проучвания и статистически анализи.

Първа и втора глава решават първа научноизследователска задача, а чрез трета глава са решени втора, трета, четвърта и пета задачи.

Авторът на дисертационния труд Шарон Лави Сегев тясно свързва научно-изследователската с експертната дейност.

Научните и научноприложните приноси в дисертационния труд могат да се отнесат към следните групи: доразвиване и дообогатяване на актуален научен проблем, свързан с усъвършенстване влиянието на трансформационното лидерство върху организационната ангажираност и организационното гражданско поведение в образователната система в Израел; доказване с нови средства на съществени нови страни на вече съществуващи научни проблеми, теории и методически подходи; приноси за внедряване – методологии, модели и алгоритми.

Направените в дисертационния труд изследвания и предложения за влиянието на трансформационното лидерство върху организационната ангажираност и организационното гражданско поведение в образователната система са с широко приложение, не само в Израел, но и за други държави със сходни проблеми и предизвикателства в сферата на образованието.

Дисертационният труд отговаря напълно на изискванията за такъв вид научен труд. Нямам критични бележки.

Въпрос: Кой лидерски стилове и стратегии, освен трансформационното лидерство са най-подходящи за приложение в програмите за развитие на училищата в Израел – страница 52 от автореферата?

3. Заключение

Дисертационният труд и авторефератът към него на Шарон Лави Сегев отговарят напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Р България, Правилника за неговото прилагане, на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „Доктор“ по професионално

направление 3.7. Администрация и управление и на изискванията на ВСУ „Черноризец Храбър”, гр. Варна.

Като препоръка и пожелание за бъдещата научноизследователска дейност на Шарон Лави Сегев е да продължи в направленията, които сама е очертала в автореферата – страница 51-52, защото е видно, че има потенциал за научна работа.

Давам положителна оценка на дисертационния труд на Шарон Лави Сегев на тема „Влияние на трансформационното лидерство върху организационния ангажимент и организационното гражданско поведение в организацията в областта на образованието“ и предлагам на уважаемите членове на научното жури, на Шарон Лави Сегев да бъде присъдена образователна и научна степен „Доктор” в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление и научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство”.

Член на научното жури:
(проф. д.н. Ваня Банабакова)

10. 05. 2026 г.

Гр. Велико Търново